6 Νοεμβρίου 2013

Εικονογραφία του Αντρέι Ρουμπλιόφ

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Στις 17 Οκτωβρίου συμπληρώθηκαν 585 χρόνια από το θάνατο του πιο σεβαστού ορθόδοξου αγιογράφου και εικονογράφου της Ρωσίας. Ο Αντρέι Ρουμπλιόφ γεννήθηκε στα τέλη του 1360 στη μικρή πόλη Ράντοζεζ κοντά στην Αγία Τριάδα Λαύρας του Αγίου Σεργίου. Κατά πάσα πιθανότητα, στα νιάτα του ήταν αρχάριος σε αυτό το μοναστήρι, όπου αργότερα χειροτονήθηκε μοναχός. Η πρώτη αναφορά στα χρονικά για τον Αντρέι Ρουμπλιόφ έχει ως εξής: Ο δάσκαλος που ζωγράφισε τον καθεδρικό ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου (1405) στο Κρεμλίνο της Μόσχας, μαζί με τον Θεοφάνη τον Έλληνα. / Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου, 1405.

Ο Ρουμπλιόφ άρχισε να εργάζεται στο τέμπλο του καθεδρικού ναού του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, στο Κρεμλίνο της Μόσχας. Η υπογραφή του δημιουργού στις αρχαίες ρωσικές εικόνες είναι ένα πολύ σπάνιο φαινόμενο. Τα σωζόμενα ιστορικά στοιχεία για τη ζωή και το έργο του Αντρέι Ρουμπλιόφ είναι εξαιρετικά αντιφατικά. Για παράδειγμα, η πατρότητα της «Μεταμόρφωσης» δεν του έχει ακόμη αποδοθεί. Οι συντάκτες του Καταλόγου της Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO αναφέρουν το έργο αυτό ως εργασία από το "Σχολή του Ρουμπλιόφ". / Η Μεταμόρφωση, 1425.

Ανάμεσα στα πρώιμα έργα του Ρουμπλιόφ είναι "Η Γέννηση του Χριστού', στον καθεδρικό ναό του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στη Μόσχα. Λάτρης του ζωντανού χρώματος μέσα σε μια φωτισμένη ατμόσφαιρα, ο δημιουργός του έργου "Η Γέννηση του Χριστού" δεν βλέπει τις μορφές και τις σιλουέτες ως επίπεδες κηλίδες, αλλά μάλλον, ως φωτεινή παρουσία από το μέλλον, σε αχανή χώρο. Τα πάντα φαίνεται πως είναι περιβεβλημένα με σημασία, αλλά και μεγάλη ελευθερία, τόσο χωρική όσο και πνευματική. / Η Γέννηση του Χριστού, 1405.

Οι ερευνητές αποδίδουν στον Ριουμπλιώφ και τα Δώδεκα Ευαγγέλια, στις τοιχογραφίες του καθεδρικού ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στο Γκόντοροκ του Ζβενίγκοροντ (γύρω στα 1400 μ.Χ), και τις εικόνες της Δέησης του Ζβενίγκοροντ (αρχές 15ου αιώνα). Η λεγόμενη Δέηση του Ζβενίγκοροντ είναι μία από τις πιο όμορφες συλλογές εικόνων της αρχαίας ρωσικής ζωγραφικής. Η Δέηση αποτελείται από τρεις εικόνες του Σωτήρα, του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, και του Αποστόλου Παύλου. / Ο Απόστολος Παύλος, 1410.

Η ζωγραφική στη Δέηση του Ζβενίγκοροντ ξεχωρίζει για τη μοναδική καθαρότητα του χρώματος, την αρχοντιά των τονικών μεταβάσεων και τη φωτεινότητα των χρωμάτων. Φως ακτινοβολεί από το χρυσό φόντο και μέσα από την ευγενική ανάδυση φωτεινών προσώπων, τις καθαρές αποχρώσεις της ώχρας, του μπλε, ροζ και από τις πράσινες αποχρώσεις των ρούχων. Στην εικόνα του Αρχαγγέλου Μιχαήλ, ο Ρουμπλιόφ δόξασε την ήσυχη, λυρική ενατένιση του ποιητή. / Ο Αρχάγγελος Μιχαήλ, 1408.

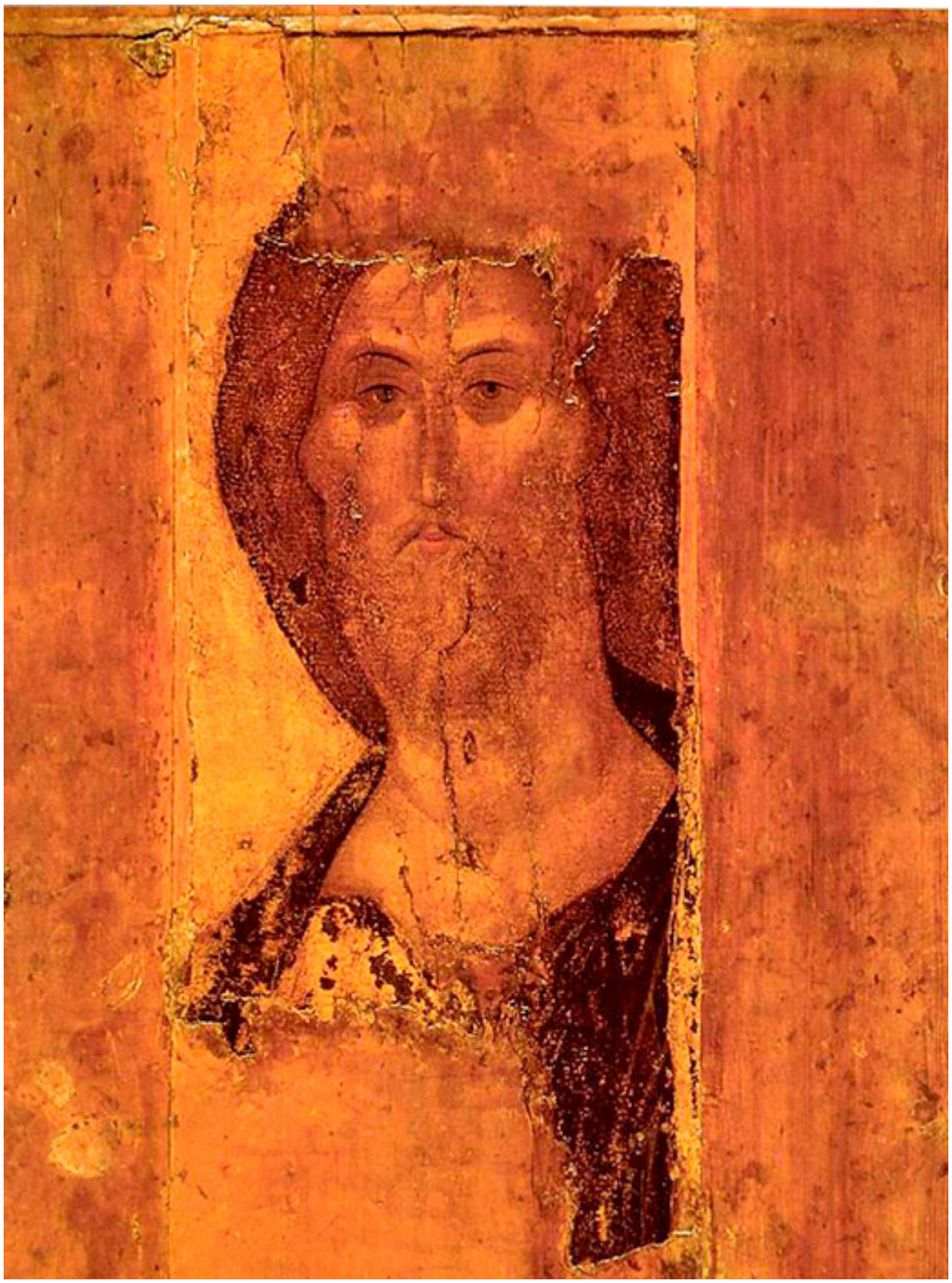

Ο Σωτήρας του Ρουμπλιόφ είχε τεράστια επιρροή στους συγχρόνους του, καθώς και σε όλες τις μελλοντικές γενιές των Ρώσων. Είναι ζωντανός, ανοικτός, μεγαλοπρεπής, και, ταυτόχρονα είναι αισθητή η ιδιαίτερη σλαβική απαλότητα! Τα χαρακτηριστικά του προσώπου του είναι λεπτά. Η γκάμα των χρωμάτων είναι γεμάτη από χρυσαφιές και άλλες διαφορετικές αποχρώσεις της ώχρας στο πρόσωπο, και ένα ελαφρώς σκοτεινό, ήπιο μπλε του ουρανού. Η έκφραση του προσώπου σε συνδυασμό με το φάσμα χρωμάτων δημιουργεί την εντύπωση της σοφής ηρεμίας. / Ο Σωτήρας, 1410.

Μπορεί να υποστηριχθεί με μεγάλη βεβαιότητα ότι το 1408 ο Ρουμπλιόφ στάλθηκε να ζωγραφίσει τον Καθεδρικό Ναό της πόλης Βλαντίμιρ. Ο καθεδρικός ναός Κοιμήσεως του Βλαντίμιρήταν ιδιαίτερα σεβαστός στην Αρχαία Ρως και στο μεγάλο Πριγκιπάτο της Μόσχας, όπου δεν σταμάτησε ποτέ η φροντίδα και η συντήρηση του. Η εικόνα της "Ανάληψης" από την Αγία Δέηση στο τέμπλο της Μητρόπολης του Βλαντίμιρ διαθέτει μια ειδική ρυθμική σύνθεση, όπως καμία από τις άλλες πολυπρόσωπες άγιες εικόνες. / Αναλήψεως, 1408.

Στη Δέηση του Ρουμπλιόφ στον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως, υπάρχει η απεικόνιση της νεαρής Παναγίας ντυμένης με σκούρα χρώματα που είναι ασυνήθιστα μινιμαλιστική, αλλά κατακτά με την αυστηρή, αρχοντική ομορφιά της. Οι βυζαντινοί καλλιτέχνες ζωγράφιζαν την Παναγία με διαφορετικό τρόπο, εκφράζοντας μια τραγική αρχή στην απεικόνισή της, όπου η Παρθένος δεν είναι τόσο νέα όπως του Ρουμπλιόφ και απεικονίζεται με βαρείς τόνους. Οι Ρώσοι καλλιτέχνες προσπαθούν να ανακινήσουν φωτεινά, χαρούμενα

συναισθήματα στον θεατή. / Η Παναγία, 1408.

Ένα μεγάλο μέρος των τοιχογραφιών του 1408 στον Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως του Βλαντίμιρ, είναι στιγμιότυπα από την Ημέρα της Κρίσης! Οι διατηρημένες τοιχογραφίες αποτελούν κομμάτι της μεγαλοπρεπούς σύνθεσης που καταλαμβάνει το δυτικό τοίχο του καθεδρικού ναού. Η συναισθηματική διάθεση της σκηνής στην Ημέρα της Κρίσης είναι ασυνήθιστη δεδομένου ότι, δεν υπάρχει καμία αίσθηση τρόμου ενόψει της τρομερής τιμωρίας, αλλά μάλλον η ιδέα της συγχώρεσης και μια φωτισμένη διάθεση θριάμβου. / Η Ημέρα της Κρίσης, 1408.

Αν και το όνομα του Ρουμπλιόφ αναφέρεται στα χρονικά κατασκευής των διαφόρων εκκλησιών, ο ίδιος έγινε γνωστός ως καλλιτέχνης μόνο στις αρχές του 20ού αιώνα, μετά την αποκατάσταση της "Αγίας Τριάδας" το 1904. Στην εικόνα αυτή του Ρουμπλιόφ, η προσοχή επικεντρώνεται στους τρεις αγγέλους και τη σιωπηλή συνομιλία τους. Ο Πατέρας Θεός ευλογεί τον θάνατο του Υιού στο σταυρό της αγάπης για όλους τους ανθρώπους. Το Άγιο Πνεύμα (ο άγγελος δεξιά) είναι παρών ως μια παρηγοριά, που επιβεβαιώνει το βαθύτερο νόημα της θυσίας. / Η Αγία Τριάδα, 1410.

Ο ταπεινός μοναχός, ο οποίος αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή του στη δημιουργία τοιχογραφιών και εικόνων ήταν σεβαστός και ευρέως γνωστός. Ωστόσο, ο ίδιος είχε ξεχαστεί από τους απογόνους του και πολλά από τα έργα του χάθηκαν. Ακόμη και στις αρχές του 20ου αιώνα, κάποιοι ειδικοί δεν μπορούσαν αξιόπιστα να αναφέρουν έστω και ένα από τα έργα του. Στα τελευταία χρόνια της ζωής του ο Αντρέι Ρουμπλιόφ, ήταν μοναχός στη Μονή Αντρόνικοφ στη Μόσχα. Πέθανε από τη μαύρη πανούκλα στις 17 του Οκτώβρη του 1428. Περιλαμβάνεται στον κατάλογο των αγίων της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. / Αποκαθήλωση του Ιησού Χριστού, 1425.

(περισσότερα...)